



FINOMAN ÍVELT RÁMPÁK ÉS TETŐK RENDSZERE

*Kazuyo Sejima, Ryue Nishizawa építészekkel
Irimiás Balázs beszélgetett*

A kortárs művészetet bemutató múzeumok a világ „karbantartott felén” évtizedek óta – látszólag – nagy érdeklődésre számot tartó kiállításokat produkálnak, ebbe a trendbe – látszólag – a magyar csúcscintézmények közül is néhányan be tudtak evezni, pusztán szakmai irányvonalakat adaptálva és betartva. Ami kívülről szemlélve sorbaállásnak, pezsgésnek, életnek tűnik, azt belülről annál több kritika éri, elsősorban a látogatói kör homogenitása okán (Amerika nagy múzeumaiban például a fehér közép-, felsőközép osztálybeli értelmiség, Európában ennek megfelelő, szintén jól körülhatárolható kör). És ez az önmagát múzeumokkal kielégítő kör sem tűnik magabiztosnak abban a tekintetben, hogy az ő saját X-Y-Z generációs utódait bevonzza-e majd valami a szülői elvárásokon kívül, avagy saját jogon a nevezett műintézményekbe.

Amit Európában mi elkezdünk a római korban a meghódított görög területekről hozott műalkotások utcai bemutatásával, később az arisztokrácia magángyűjteményeivel, amik a felvilágosodás korától már külön ennek szentelt intézményekben, valóban mindenki által látogatható formában álltak rendelkezésre, azt a japánok a késői erőltetett menetű modernizációjuk közepette importálták csak, mint eszmét az európai műveltségű Meidzsi császárnak köszönhetően, a 19. század végétől. A második világháború utáni újjáépítési lázban, mikor a nyugati világ hű követése, adaptálása, a megélt jólét hirtelen elképzelhetetlen felhalmozáshoz vezetett, jött az első műkincsforradalom. A ’80-as évek ingatlanár-alapú gazdasági boomjában/buborékjában már Tokiót hívták a világ legjelentősebb műkincstemetőjének, és itt nem feltétlenül reinkarnálódtak a temető lakói azóta sem.

A kései kezdés majd az erősen üzleti alapú műkincspiac ellenére, a japán kontemplációra épülő műélvezői hagyományok újraéledéséből mégis megszületett valami, ami az egész világ múzeumparának egyfajta kiutat mutat a digitális kor kihívásaival kövezett labirintusból.

Japánként talán elsőként, 2004-ben robbant be a SANAA a kanazavai 21. Századi Művészeti Múzeummal a nemzetközi múzeumtervezési szcénába, olyannyira, hogy a Velencei Biennále Arany Oroszlán-díját besöpörve sorban kapta a nagyobb-nál nagyobb presztízsű felkéréseket a világ minden táján. A sikeres menetelést 2010-ben az építészeti Nobel, a Pritzker-díjjal koronázták meg.

Az Egyesült Államokban a *Toledo Museum of Art* üvegpavilonját, majd a New York-i *New Museumot*, Franciaországban a majdnem 30 ezer négyzetméteres *Louvre Lens-t*, Svájcban a *Rolex Tudás Központot*

Fotó: Irimiás Balázs

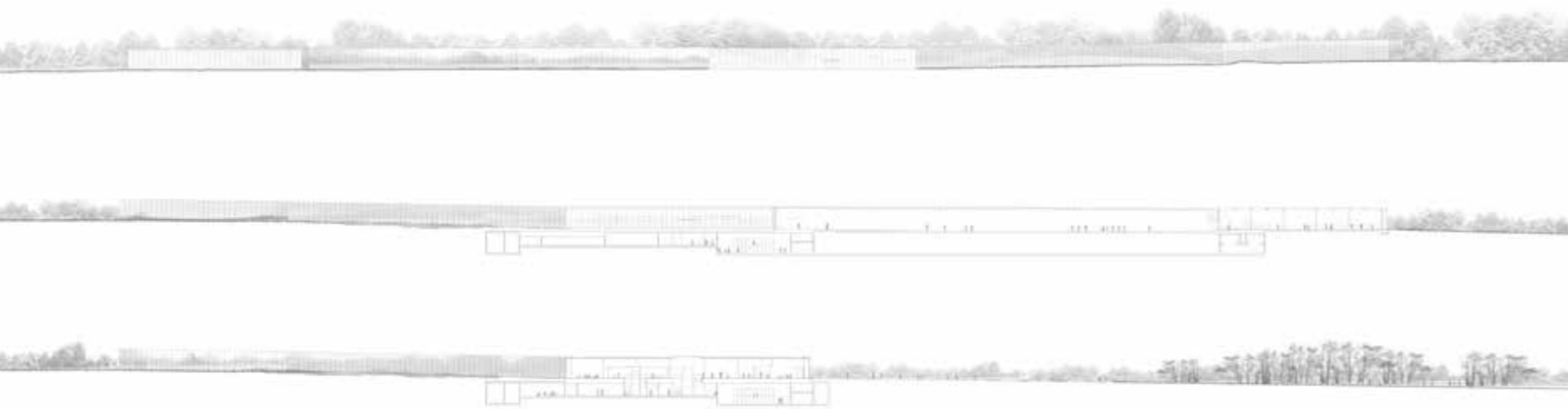


*„Ezek a formák tetők
és szintek,
amelyek emlékeztetnek
minket a fák
lombkoronájára”*

jegyzik, és úgy tűnik, hogy nemsokára Magyarország is gazdagítja ezt a sort. Az Új Nemzeti Galéria városligeti épületének nyertes pályázata került ki Sejima irodájából.

Kazuyo Sejima és Ryue Nishizawa (SANAA) múzeumépületei az eltelt egy évtizedben fáradhatatlanul kutatják a múzeumok használatának építészeti re-interpretációját. Az általuk tervezett múzeumok kivétel nélkül nagy nemzetközi figyelmet kaptak érzelmi intelligencián alapuló építészeti és szokatlan emberközelségük miatt.

A szűkszavú építészpárossal a megnyert pályázat szerződésének aláírása előtt ültünk le beszélgetni, éppen a tervezési helyszín közelében, a Városligeti-tó partján. Különösen értékeltem a situációt, mert ugyanennek a lapnak a felkérésére, 2001-ben már eltöltöttünk egy alkalommal három hónapot Tokióban egy tervezett SANAA-interjú miatt, japán tol-



▲
Louvre Lens (2012, fotó: Hisao Suzuki)
▼



◀ A Louvre Lens (2012), az Imrey Culbert (New York) és a SANAA közös munkája (OCTOGON 2013/1; fotók: Iwan Baan)
▼

máccsal, rengeteg lelkesedéssel és próbálkozással, de végül nem jártunk sikerrel, pedig akkor hol volt még a Velencei Biennále kurátorsága, az Arany Oroszlán-díj vagy a Pritzker! Ezek után érthetően nem számítottam arra, hogy Budapesten lesz a következő felvonás.

Volt-e korábban bármi kapcsolódásuk Magyarországgal? Esetleg jártak erre?

Sejima: Most vagyunk először Magyarországon. Eddig nem volt alkalmunk itt dolgozni, úgyhogy az egész nagyon új és nagyon izgalmas.

A tervpályázatra beadott épület meglehetősen markáns külső jegyekkel bír, mint különböző méretű és lejtésű tetősíkok egymásra vetett halmaza jele-



nik meg. Engem leginkább egy ázsiai halászfalura emlékeztet, ami a globális felmelegedésre való tekintettel lehet, hogy nem is olyan elrugaszkodott asszociáció itt, a Kárpát-medence közepén. Hogyan született az ötlet?
Nishizawa: Nem volt szándékunkban halászfalut imitálni. A célunk az volt, hogy egy múzeumot csináljunk egy parkban, egy múzeum-parkot. Ezek a formák tetők és szintek, amelyek emlékeztetnek minket a fák lombkoronájára, funkcionálisan ugyanakkor elmoszák a határt a múzeum és a környező park között.

A Galéria a legnagyobb magyar közgyűjteménnyel rendelkezik, de nem kizárt, hogy nemzetközi gyűjtemény is része lesz az új intézménynek.

Az épületnek van bármilyen kapcsolódása a magyar épített örökséghez, vagy inkább nemzetközi kapaszkodókat keressünk?

Sejima: Éppen csak elkezdjük a projektet, így van még tanulnivalónk a múzeum lenyűgöző gyűjteményéről. De a Budapestről szóló első élményem az, hogy ez egy rendkívüli szépségű város, erős építészeti örökséggel, ezért mi is masszív anyagot kerestünk, mint a beton. Egy ilyen típusú anyaggal nagyon óvatossá kell lennünk, nehogy túl nagy kontrasztot teremtünk a parkkal, ezért a finoman ívelt rámpák és tetők rendszerével úgy érezzük, az épület lágyabb benyomást kelt, jobb viszonyba kerül a közvetlen zöld környezetével.





▲
Serpentine Gallery pavilon, London (2009, fotó: Luke Hayes)
▼



Serpentine Gallery pavilon,
London
(2009, fotó: Luke Hayes) ▶



Serpentine Gallery pavilon, London (2009, fotó: James Newton)

Volt a megrendelőnek bármilyen külön kérése?

Sejima: Ez lesz az első projekt-találkozónk a megrendelővel és a csapattal, nagyon kíváncsiak vagyunk a véleményükre. Szívesen dolgozunk velük együtt, hogy jó megoldásokat találjunk.

Van magyar partnerük, akivel együtt dolgoznak majd?

Sejima: Igen, a Bánáti és Hartvig iroda lesz a partnerünk, de más magyar, európai és japán szakértők is közreműködnek majd a tervezésben.

Mi volt a fő koncepció? A „fehér kocka”, mint ideális kiállítótér fejlődött valamit a 21. században?

Sejima: A fehér kocka egy önálló életet élő tapasztalat egyúttal, de ebben a projektben nem csak, mondjuk úgy: ellenőrzött tereket akartuk teremteni, amikre nagy szükség is van, hanem olyan tereket is, ahol a látogatók megállhatnak és kapcsolatba kerülhetnek a parkkal. Ezek a pihenők nagyon fontosak a tervben és a múzeum narratíváját tekintve egyaránt. Azt hiszem ez a galéria különleges tulajdonsága.

A kanazavai Kortárs Művészeti Múzeum óta lezajlott-e bármiféle belső téri fejlődése az önök által tervezett múzeumoknak?

Sejima: Azt gondoljuk ez a helyszín több lehetőséget teremt majd a múzeum számára, hogy a természeti környezettel keveredjen.

A Városligetben történő építkezés egy jelentős vitatémává nőtte ki magát Magyarországon, leginkább azért, mert a helyi emberek nem érzik magukat megkérdve és bevonva a döntés-előkészítési folyamatba, és érthető módon a nagyvárosi zöld területek egyre nagyobb értéket képviselnek. Emellett Budapest rendelkezik korábbi, használaton kívüli rozsdáövezetekkel, amelyek akár alkalmasak is lehetnének egy hasonló célú rehabilitációra. Mit gondolnak a Galéria elhelyezkedéséről? Ideális a 21. században egy közpark ilyen funkcióra?

Sejima: A mi fókuszunk az volt, és most is az, hogy világszínvonalú múzeumot tervezzünk, ami harmóniában van a parkkal. A Liget Park egyedi, különleges szépségű helyszín, így reménykedhetünk abban, hogy ez az épület is – a többi múzeummal egyetemben –, hozzáadott kulturális, építészeti értékkel gazdagítja a parkot.

Hogyan néz ki egy napja az irodában? Bemutatná, hogyan dolgozik?

Sejima: Mi nagyrészt csapatként dolgozunk. A koncepciót is közösen rakjuk össze. Az irodánk ennek megfelelően elég demokratikus hely.



*„A pihenők
nagyon fontosak
a tervben
és a múzeum narratíváját
tekintve egyaránt”*

Egy héten mennyi időt tölt a Sejima-, mennyit a SANAA-irodában és mennyit az egyetemen?

Sejima: Három irodánk van: a SANAA, Nishizawa irodája és az enyém, egymás mellett dolgozunk, ugyanazon a helyen, ezért ez nagyon kényelmes felállás.

Hogyan tölti a szabadidejét? Megengedheti magának, hogy elvonul egy csendes helyre, ahol nem elérhető a nap 24 órájában?

Sejima: Igen, van időnk szabadságra is. Ezt nagyon fontosnak tartjuk.

Japánban néha kritizálják az épületeit a fenntarthatóságuk miatt. A hatalmas üveg- és plexifelületek óhatatlanul nagy hűtési költségekkel nézhetnek szembe. Mi a hozzáállása általánosságban, és különösen ebben a városligeti Galéria-projektben?

Nishizawa: Ez Japánban is egyre fontosabb kérdésnek számít. Minden projektnél alaposan tanulmányozzuk a helyszínt és annak természeti adottságait azért, hogy a legjobb megoldást megtaláljuk.

Tervezik, hogy tartanak előadást valamelyik helyi egyetemen? A diákok nagy várakozással tekintenének rá.

Sejima: Igen, kifejezetten szeretnénk egy helyi egyetemen előadni. Reméljük, hamarosan sor is kerülhet rá.

Van idejük Magyarországon egy kis városnézésre, egy múzeum, egy fürdő meglátogatására?

Sejima: Ezúttal csak nagyon röviden vagyunk itt, de a következő alkalommal próbálunk sort keríteni rá. Szeretnénk meglátogatni a híres fürdőket és felfedezni kicsit a Dunát is.

4 Az Új Nemzeti Galéria látványtervei, ©SANAA (Sejima and Nishizawa and Associates), 2015

